

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Кафедра _____

Психології та соціології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан

“24” березня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вікова психологія

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Ступінь вищої освіти _____

магістр

(бакалавр, магістр)

Факультет (назва)	Галузь знань (шифр і назва галузі знань)	Спеціальність (шифр і назва спеціальності)	Освітня програма (назва освітньої програми)
Факультет здоров'я людини	05 Соціальні та поведінкові науки	053 Психологія	«Психологія»

Розробники: Бохонкова Ю.О., д. психол. н., професор

_____ (прізвище та ініціали, посада, науковий ступень та вчене звання)

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали, посада, науковий ступень та вчене звання)

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали, посада, науковий ступень та вчене звання)

_____ (підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри (предметної комісії):
психології та соціології

_____ (назва кафедри)

Протокол № 9 від 15 03 20 23 р.

Завідувач кафедри (голова предметної комісії):

_____ (підпис)

Бохонкова
Ю. О.

_____ (прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією факультету:

_____ (назва факультету)

Протокол № 1 від 23 03 20 23 р.

Голова методичної комісії:

_____ (підпис)

В.Ю.Тарасов

_____ (прізвище та ініціали)

Передумови для вивчення

Дисципліни, що забезпечують		
Семестр	Найменування дисципліни	Найменування теми
1	Загальна психологія	1,2,3,4,5,6,7,8, 9,10,11,12,13,14
2	Психофізіологія	1,2,3,4,5,6,7,8, 9,10,11,12,13,14
3	Соціальна психологія	1,2,3,4,5,6,7,8, 9,10,11,12,13,14
4	Гендерна психологія	5,6,8,12
5	Психодіагностика	2,3,4,5,7,8

Програма навчальної дисципліни

Вид заняття	Короткий зміст навчальних занять, тематика індивідуальних та/або групових завдань	Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання	Кількість отримуваних балів min-max
Тема 1. ПРЕДМЕТ І МЕТОДИ ВІКОВОЇ ПСИХОЛОГІЇ			
Лекції	<u>Стислий зміст.</u> Предмет вікової психології. Методи вікової психології. Коротка історія розвитку вікової психології. Вікові періодизації	Участь у обговоренні	0-0,72
Практичні заняття	Тема: Предмет і методи вікової психології. <u>Стислий зміст.</u> Предмет вікової психології. Методи вікової психології. Коротка історія розвитку вікової психології. Вікові періодизації.	Участь у обговоренні, тест	0-2
Самостійна робота	<u>Стислий зміст.</u> Розділи вікової психології. Вікові періодизації вітчизняних та зарубіжних науковців.	Доповідь, презентація	0-2
Тема 2. ПРОБЛЕМИ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ.			
Лекції	<u>Стислий зміст.</u> Проблеми психічного життя у філогенезі. Чинники і умови психічного розвитку. Теорії психічного розвитку людини. Віковий розвиток і його закономірності. Спадковість і середовище як рушійні сили розвитку людини.	Участь у обговоренні	0-0,72
Практичні заняття	Тема. Проблеми психічного розвитку	Участь у обговоренні, тест	0-2

	<u>Стислий зміст.</u> Проблеми психічного життя у філогенезі. Чинники і умови психічного розвитку. Теорії психічного розвитку людини. Віковий розвиток і його закономірності. Спадковість і середовище як рушійні сили розвитку людини.		
Самостійна робота	<u>Стислий зміст.</u> Фактори психічного розвитку людини. Хронологічний, соціальний та психологічний вік. Вікові кризи та їх особливості	Доповідь, презентація	0-2
Тема 3. ПСИХІЧНИЙ РОЗВИТОК НЕМОВЛЯТИ.			
Лекції	<u>Стислий зміст.</u> Особливості пренатального розвитку. Криза новонародженого і його значення для розвитку психіки. "Пускові механізми" для розвитку психіки немовляти. Соціальна ситуація розвитку. Взаємодія матері з немовлям. Новоутворення психіки дитини в період новонародженості.	Участь у обговоренні	0-0,72
Практичні заняття	Тема. Психічний розвиток немовляти <u>Стислий зміст.</u> Особливості пренатального розвитку. Криза новонародженого і його значення для розвитку психіки. "Пускові механізми" для розвитку психіки немовляти. Соціальна ситуація розвитку. Взаємодія матері з немовлям. Новоутворення психіки дитини в період новонародженості.	Участь у обговоренні, тест	0-2
Самостійна робота	<u>Стислий зміст.</u> Новоутворення психіки дитини в період новонародженості. Соціальна ситуація розвитку та провідна діяльність немовляти	Доповідь, презентація, робота з психодіагностичними методиками	0-2

	Психологічні особливості новонародженого. Створення психодіагностичного практикуму.		
Тема 4. ПСИХОЛОГІЯ РАНЬОГО ДИТИНСТВА			
Лекції	<u>Стислий зміст.</u> Особливості соціальної ситуації розвитку в ранньому дитинстві. Розвиток пізнавальної сфери малюка. Розвиток мови. Зміни в особовій зовнішності дитини. Роль гри в розвитку дитини. Криза 3-х років.	Участь у обговоренні	0-0,72
Практичні заняття	Тема. Психологія раннього дитинства <u>Стислий зміст.</u> Особливості соціальної ситуації розвитку в ранньому дитинстві. Розвиток пізнавальної сфери малюка. Розвиток мови. Зміни в особовій зовнішності дитини. Роль гри в розвитку дитини. Криза 3-х років.	Участь у обговоренні, тест	0-2
Самостійна робота	<u>Стислий зміст.</u> Криза 3-ох років. Новоутворення періоду раннього дитинства. Соціальна ситуація розвитку та провідна діяльність дитини раннього віку. Психологія раннього дитинства. Формування особистості дитини раннього віку. Створення психодіагностичного практикуму	Доповідь, презентація, робота з психодіагностичними методиками	0-2
Тема 5. ОСОБЛИВОСТІ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ В ДОШКІЛЬНОМУ ВІЦІ			
Лекції	<u>Стислий зміст.</u> Соціальна ситуація розвитку психіки дошкільника. Новоутворення в пізнавальній діяльності дитини. Зміни в емоційно-чуттєвій сфері. Особливості взаємовідносин дошкільника з однолітками і дорослими. Готовність дитини до шкільного навчання.	Участь у обговоренні	0-0,72
Практичні заняття	Тема. Особливості психічного розвитку в	Участь у обговоренні, тест	0-2

	дошкільному віці <u>Стислий зміст.</u> Соціальна ситуація розвитку психіки дошкільника. Новоутворення в пізнавальній діяльності дитини. Зміни в емоційно-чуттєвій сфері. Особливості взаємовідносин дошкільника з однолітками і дорослими. Готовність дитини до шкільного навчання.		
Самостійна робота	<u>Стислий зміст.</u> Соціальна ситуація розвитку та провідна діяльність дошкільняти. Психологічна характеристика дошкільника. Формування особистості дошкільняти. Характеристика гри як провідної діяльності дошкільника Створення психодіагностичного практикуму	Доповідь, презентація, робота з психодіагностичними методиками	0-2
Тема 6-7. РОЗВИТОК ПСИХІЧНИХ ФУНКЦІЙ В МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ (від 6,7 до 9-11 років)			
Лекції	<u>Стислий зміст.</u> Характеристика соціальної ситуації розвитку. Зміни в пізнавальній та афективній сфері молодшого школяра. Навчальна діяльність молодшого школяра. Психологічні новоутворення даного віку. Характеристика кризи семи років.	Участь у обговоренні	0-1,44
Практичні заняття	Тема. Розвиток психічних функцій в молодшому шкільному віці (від 6-7 до 9-11 років). <u>Стислий зміст.</u> Характеристика соціальної ситуації розвитку. Зміни в пізнавальній та афективній сфері молодшого школяра. Навчальна діяльність молодшого школяра. Психологічні новоутворення даного віку. Характеристика кризи семи років.	Участь у обговоренні, тест	0-4

Самостійна робота	<p><u>Стислий зміст.</u> Емоційно-вольове життя молодших школярів. Розвиток особистості у молодшому шкільному віці. Соціальна ситуація розвитку молодшого школяра. Характеристика кризи семи років. Створення психодіагностичного практикуму</p>	Доповідь, презентація, робота з психодіагностичними методиками	0-6
Тема 8-9. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ В ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ (від 10-12 до 14-15 років)			
Лекції	<p><u>Стислий зміст.</u> Соціальна ситуація розвитку особистості підлітка. Біологічні умови розвитку. Розвиток самосвідомості та самооцінки в підлітковому віці. Причини конфліктів підлітка і дорослого. Особливості навчальної діяльності і інтелектуальний розвиток підлітка. Акцентуація характеру підлітків. Новоутворення підліткового віку. Криза підліткового віку.</p>	Участь у обговоренні	0-1,44
Практичні заняття	<p><u>Стислий зміст:</u> Соціальна ситуація розвитку особистості підлітка. Біологічні умови розвитку. Розвиток самосвідомості та самооцінки в підлітковому віці. Причини конфліктів підлітка і дорослого. Особливості навчальної діяльності і інтелектуальний розвиток підлітка. Акцентуація характеру підлітків. Новоутворення підліткового віку. Криза підліткового віку.</p>	Тест, участь у обговоренні	0-4
Самостійна робота	<p><u>Стислий зміст.</u> Анатомо-фізіологічна перебудова організму підлітка і її вплив на його психологічні особливості і поведінку. Психологічні новоутворення</p>	Доповідь, презентація, робота з психодіагностичними методиками	0-6

	<p>підліткового віку. Криза підліткового віку Провідний вид діяльності у підлітковому віці. Створення психодіагностичного практикуму</p>		
Тема 10-11. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЮНАЦЬКОГО І СТУДЕНТСЬКОГО ВІКУ (15 – 17 років) та (17 – 21 рік)			
Лекції	<p><i>Стислий зміст.</i> Основні психологічні особливості періоду ранньої юності. Соціальна ситуація розвитку. Новоутворення даного періоду. Криза 17 років. Навчально-професійна діяльність як провідна в юнацькому та студентському віці. Особливості розвитку особистості студента.</p>	Участь у обговоренні	0-1,44
Практичні заняття	<p><i>Стислий зміст.</i> Основні психологічні особливості періоду ранньої юності. Соціальна ситуація розвитку. Новоутворення даного періоду. Криза 17 років. Навчально-професійна діяльність як провідна в юнацькому та студентському віці. Особливості розвитку особистості студента.</p>	Тест, участь у обговоренні	0-4
Самостійна робота	<p><i>Стислий зміст.</i> Самосвідомість у ранньому юнацькому віці. Самооцінка у ранньому юнацькому віці. Особливості розвитку характеру, емоційно-вольової сфери, здібностей. Особливості юнацького кохання. Підготовка до сімейного життя. Формування професійних інтересів. Особливості профорієнтації старшокласників. Створення психодіагностичного практикуму.</p>	Доповідь, презентація, робота з психодіагностичними методиками	0-6
Тема 12-13. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ В ПЕРІОД РАННЬОЇ ДОРОСЛОСТІ (20-40 років)			
Лекції	<p><i>Стислий зміст.</i> Розвиток психічних пізнавальних</p>	Участь у обговоренні	0-1,44

	<p>процесів.</p> <p>Особливості розвитку емоцій в період ранньої дорослості. Мотиваційні установки. Соціальна поведінка. Криза 20-ти-22 роки. Криза 30-ти років. Криза 40-ка років.</p>		
Практичні заняття	<p><u>Стислий зміст.</u> Розвиток психічних пізнавальних процесів.</p> <p>Особливості розвитку емоцій в період ранньої дорослості. Мотиваційні установки. Соціальна поведінка. Криза 20-ти-22 роки. Криза 30-ти років. Криза 40-ка років. Психологічна діагностика.</p>	Тест, участь у обговоренні	0-4
Самостійна робота	<p><u>Стислий зміст.</u></p> <p>Особливості психосоціального розвитку дорослої людини.</p> <p>Фактори переживання кризи середини життя.</p> <p>Періодизація психічного розвитку дорослої людини.</p> <p>Становлення суб'єкта життєдіяльності. й індивідуальності на етапі ранньої дорослості.</p> <p>Психологічні особливості розвитку та розкриття творчих здібностей у дорослому віці.</p> <p>Створення психодіагностичного практикуму</p>	Доповідь, презентація, робота з психодіагностичними методиками	0-6
Тема 14. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛЮДЕЙ ЛІТНЬОГО ВІКУ (ГЕРОНТОПСИХОЛОГІЯ) (від 60 років)			
Лекції	<p><u>Стислий зміст.</u> Основні підходи та класифікації вікових періодів життя людини. Загальні характеристики стабільних та кризових періодів. Загальна характеристика особливостей третього віку. Анатомо-фізіологічні особливості органів і систем у людей літнього віку. Особливості спілкування із оточенням.</p>	Участь у обговоренні	0-0,72

Практичні заняття	<u>Стислий зміст.</u> Основні підходи та класифікації вікових періодів життя людини. Загальні характеристики стабільних та кризових періодів. Загальна характеристика особливостей третього віку. Анатомо-фізіологічні особливості органів і систем у людей літнього віку. Особливості спілкування із оточенням.	Тест, участь у обговоренні	0-2
Самостійна робота	<u>Стислий зміст.</u> Особистісні особливості у похилому віці. Типологія особистості в старості. Характеристика пізнавальної сфери в період старіння. Мудрість як якісна характеристика старості. Створення психодіагностичного практикуму	Доповідь, презентація, робота з психодіагностичними методиками	0-2
Підсумковий контроль		іспит	30

Критерії оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Вимоги
90 – 100	A	<p><u>Знати:</u> матеріал навчальної дисципліни у повному обсязі, основні теоретико-методологічні положення, концептуальні підходи та наукові узагальнення; закономірності та особливості розвитку, функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань; валідний та надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) для проведення психологічного дослідження та надання психологічної допомоги; алгоритми оптимального застосування та використання опанованого матеріалу в професійній діяльності;</p> <p><u>Вміти:</u> формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження; рефлексувати та критично оцінювати результати психологічних досліджень, формулювати аргументовані висновки; презентувати результати власних досліджень усно / письмово; застосовувати знання у практичних ситуаціях, обґрунтовано приймати необхідні рішення як у стандартних, так й нестандартних соціальних ситуаціях, у відповідності до опанованих знань з даної дисципліни.</p>

82 – 89	В	<p><u>Знати:</u> матеріал навчальної дисципліни, основні теоретико-методологічні положення, концептуальні підходи з незначними неточностями; закономірності та особливості розвитку, функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань; валідний та надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) для проведення психологічного дослідження та надання психологічної допомоги припускаючи несуттєві помилки.</p> <p><u>Вміти:</u> формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження; рефлексувати та критично оцінювати результати психологічних досліджень, формулювати аргументовані висновки; презентувати результати власних досліджень усно / письмово; застосовувати знання у практичних ситуаціях, але не достатньо обґрунтовано приймати необхідні рішення як у стандартних, так й нестандартних соціальних ситуаціях, у відповідності до опанованих знань з даної дисципліни.</p>
74 – 81	С	<p><u>Знати:</u> матеріал навчальної дисципліни, основні теоретико-методологічні положення, концептуальні підходи припускаючи незначні помилки; закономірності та особливості розвитку, функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань, але з неточностями та помилками; валідний та надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) для проведення психологічного дослідження та надання психологічної допомоги припускаючи несуттєві помилки.</p> <p><u>Вміти:</u> формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, але припускатися помилок у дотриманні процедури дослідження; недостатньо рефлексувати результати психологічних досліджень та формулювати висновки; презентувати результати власних досліджень усно / письмово; застосовувати знання у практичних ситуаціях, але не достатньо обґрунтовано приймати необхідні рішення як у стандартних, так й нестандартних соціальних ситуаціях, у відповідності до опанованих знань з даної дисципліни.</p>
64 – 73	D	<p><u>Знати:</u> матеріал навчальної дисципліни, основні теоретико-методологічні положення, концептуальні підходи на задовільному рівні, припускаючи помилки та неточності; закономірності та особливості розвитку, функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань, але з помилками та неточностями; валідний та надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) для проведення психологічного дослідження та надання психологічної допомоги припускаючи суттєві помилки.</p>

		<p><u>Вміти:</u> формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, але припускати помилок у дотриманні процедури дослідження; формулювати висновки з недостатньою аргументацією; презентувати результати власних досліджень усно; застосовувати знання у практичних ситуаціях, але припускати суттєвих помилок щодо обґрунтування прийнятих рішень як у стандартних, так й нестандартних соціальних ситуаціях, у відповідності до опанованих знань з даної дисципліни.</p>
60 – 63	Е	<p><u>Знати:</u> матеріал навчальної дисципліни в обмеженому обсязі, припускати плутанини щодо основних теоретико-методологічних положень дисципліни; вибірковий психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) для проведення психологічного дослідження</p> <p><u>Вміти:</u> формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, але припускати суттєвих помилок; вибірково застосовувати знання на практиці.</p>
35 – 59	Ех	<p><u>Знати:</u> незнання значної частини навчального матеріалу та суттєві помилки в орієнтації щодо фундаментальних положень дисципліни.</p> <p><u>Вміти:</u> невміння застосовувати знання на практиці, що передбачає повторне вивчення навчального матеріалу.</p>
0 – 34	Е	<p><u>Знати:</u> незнання більшої частини навчального матеріалу та основних фундаментальних положень дисципліни.</p> <p><u>Вміти:</u> суттєве невміння застосовувати знання на практиці, що робить неможливим подальше навчання без обов'язкового повторного вивчення навчального матеріалу.</p>